

Handskriften är ett latinskt psalterium med förutgående kalendarium från senare hälften av 1300-talet. Den är skriven på pergament och försedd med flera vackra miniaturer. Formatet är liten oktav. Det samtida bandet består av träpärmar överdragna med slätt, ursprungligen rött skinn. Knäppen och titelbeslag äro bortfallna. På främre pärmens insida finnes proveniensanteckningen *Johannis Messenij*. På vilka vägar denna värdefulla handskrift hamnat i Messenius' ägo är icke känt, men ursprungligen torde den hava tillhört Eskilstuna johanniterkloster.

Handskriften, som är fullständig, innehåller 184 blad, av vilka det sista är fastklistrat vid bakre pärmen. De sex första bladen hava ursprungligen varit tomma, men en hand från slutet av 1300-talet har ditskrivit ett antal böner och psalmer. Bl. 7^r börjar kalendariet, som går till och med bl. 12^v med en jämn månad på sidan. Till höger på varje sida finnes en månadsbild i guld och färger, inskriven i ett ornament i form av en gotisk kapellbyggnad. Bl. 13^r innehåller ett absolutionsformulär, på bl. 13^v finnes en miniatyr i hela sidans storlek, föreställande bebådelsen. Bl. 14^r är tomt, men på versosidan finnes återigen en helsides miniatyr, Jesus frambares i templet.

Bl. 15^r börjar själva psaltartexten med ett stort B, i vars båda öglor miniaturer finnas: (B)eatus uir qui non abiit in confilio impioꝝ etc. Bl. 181^v r. 18 börjar litanian, bl. 184^r avslutas handskriften med några kollekter. Nedtill på denna sida finnes med senare hand en besvärjelseformel.

Handskriftens utsmyckning utgöres av talrika större och mindre initialer i guld och färger jämte ornament och slingor i margerna och radsluten. Utom de redan nämnda miniaturerna: månadsbilderna i kalendariet, de stora miniaturerna bl. 13^v o. 14^v samt initialen B vid psalteriets början, finnas ännu sex mindre miniaturer, i storlek 45 × 45 mm., föreställande skilda helgon. Dessa miniaturer förekomma bl. 39^r, 55^v, 69^r, 82^v, 117^v o. 133^v. De äro delvis mycket konstnärligt utförda och peka liksom övriga paleografiska kännetecken på Flandern som handskriftens ursprungsort.

Denna proveniens bestyrkes också genom en undersökning av kalendariet och litanian. Kalendariet uppvisar likheter såväl med dominikaner- som med johanniterkalendarier. Av sistnämnda kalendarium har jag till jämförelse blott kunnat använda tämligen sena sådana, det av Grotfend¹ avtryckta ur ett breviarium från år 1495 och ett handskrivet kalendarium likaledes från 1400-talets slut, som finnes i ett praktfullt missale, vilket tillhört johanniterkomturen på Rhodos och nu äges av den bekante antikvarien Leo S. Olschki i Florens. Vissa helgondagar lokalisera emellertid kalendariet

¹ *Zeitrechnung des deutschen Mittelalters*, Bd 2:2 (1898), s. 41 - 44.